

DZIENNIK USTAW

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ.

11 lutego

№ 10.

Rok 1927.

TREŚĆ:

ROZPORZĄDZENIA PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ:

- Poz.:** 74—z dnia 1 lutego 1927 r. o zniesieniu służebności w województwie kieleckim, lubelskim, łódzkim, warszawskim i w zachodniej części województwa białostockiego 86
- 75—z dnia 1 lutego 1927 r. o zniesieniu służebności w województwie wołyńskim, poleskim, nowogródzkim, wileńskim i we wschodniej części województwa białostockiego 95
- 76—z dnia 1 lutego 1927 r. o statystyce ruchu naturalnego ludności 105

ROZPORZĄDZENIA RADY MINISTRÓW:

- Poz.:** 77—z dnia 28 stycznia 1927 r. o uchyleniu rozporządzeń Rady Ministrów w sprawie utworzenia Rady Naczelnej Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego oraz Wojewódzkich i Powiatowych Komitetów Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego 106
- 78—z dnia 28 stycznia 1927 r. w sprawie należności za podróże służbowe, delegacje (odkomenderowania) i przeniesienia funkcjonariuszów państwowych, sędziów i prokuratorów, oraz wojskowych 106

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

- Poz.:** 79—Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 24 grudnia 1926 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych w sprawie administracji szkolnej w części powiatu nowotarskiego, stanowiącej poprzednio powiat spisko-orawski. 107
- 80—Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Rolnictwa i Dóbr Państwowych oraz Przemysłu i Handlu z dnia 26 stycznia 1927 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych w sprawie klas (kursów) szkół zawodowych równoznacznych pod względem praw szeregowych wojska polskiego do awansu w stopniach z ukończeniem sześciu klas gimnazjum lub trzech kursów seminarjum nauczycielskiego 107
- 81—Sprawiedliwości z dnia 12 stycznia 1927 r. w sprawie dyzlokacji sądów pokoju w powiecie sokołowskim w okręgu sądu okręgowego w Siedlcach 108
- 82—Spraw Wewnętrznych z dnia 17 stycznia 1927 r. o zmianie granic gmin Jasienica i Warcholy w powiecie ostrowskim, województwie białostockim 108
- 83—Spraw Wewnętrznych z dnia 26 stycznia 1927 r. o rozciągnięciu na miasto Nowogród w powiecie łomżyńskim, województwie białostockim, mocy obowiązującej dekretu z dnia 4 lutego 1919 r. o samorządzie miejskim 108
- 84—Skarbu z dnia 28 stycznia 1927 r. w sprawie urzędowych blankietów wekslowych 108

74.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 1 lutego 1927 r.

o zniesieniu służebności w województwie kieleckim, lubelskim, łódzkim, warszawskim i w zachodniej części województwa białostockiego.

Na zasadzie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. № 78, poz. 443) postanawiam co następuje:

Art. 1. 1. Na mocy niniejszego rozporządzenia ulegają zniesieniu na podstawie umowy albo w trybie przymusowym służebności, które wynikają z zarządzenia ziemskiego włościan i rolników, zrównanych z włościanami.

2. Na zasadzie niniejszego rozporządzenia dokonywa się również podziału wynagrodzenia za znoszone służebności, podziału pastwisk, zwanych wspólnymi z dworem, i wygonów dworskich, na których osady tabelowe mają służebności pastwiskowe, oraz zamiany gruntów w związku ze znoszeniem służebności.

Dział I. Postanowienia ogólne.

Dowody.

Art. 2. Dowodem istnienia, postaci i rozciągłości służebności, wymienionych w cz. 1 art. 1, jest wpis w tabeli likwidacyjnej lub nadawczej. W razie zaginięcia tabeli fakt istnienia wpisów służebnościowych winien być udowodniony za pomocą innych dokumentów urzędowych.

Strony.

Art. 3. 1. Przedstawicielami dziedzin władających są przedstawiciele osad tabelowych, uprawnionych do korzystania ze służebności niezależnie od tego, czy służebności zostały nadane indywidualnie poszczególnym osadom tabelowym, grupom osad tabelowych, czy też łącznie wszystkim osadom tabelowym jednej wsi (osady, miasta).

2. Za przedstawiciela osady tabelowej uznaje się właściciela lub jego zastępcę prawnego, powołanego w trybie przez prawo przewidzianym (kuratora, opiekuna, pełnomocnika); w przypadku nieobecności właściciela, jak również w braku zastępcy prawnego, oraz w razie wątpliwości, kto jest właścicielem — każdego, w czyjem posiadaniu znajduje się osada tabelowa.

3. Jeżeli osada tabelowa jest we wspólnym posiadaniu kilku osób podzielnie lub niepodzielnie, przedstawicielem osady tabelowej jest jeden ze współwłaścicieli lub współposiadaczy, obrany przez pozostałych, a jeżeli zgoda co do wyboru nie nastąpi, to najstarszy z nich wiekiem. Wybór lub starszeństwo stwierdza urząd gminny, komisarz ziemski lub jego zastępca.

4. Przedstawicielem własności gminnej lub gromadzkiej (osady szkolne, kowalskie, sołtysówki i inne) jest z urzędu wójt gminy lub właściwy sołtys.

5. Wymienieni w artykule niniejszym przedstawiciele przy czynnościach, wpływających z niniejszego rozporządzenia, działają bez potrzeby uzyskiwania specjalnych do tego upoważnień.

Art. 4. 1. Przedstawiciele dziedzin władających występują w postępowaniu, przewidzianem w niniejszym rozporządzeniu, osobiście tylko wówczas, gdy jest ich nie więcej jak trzech; w przeciwnym razie działają przez pełnomocników, [wybranych w liczbie najwyżej trzech.

2. Pełnomocnicy są wybierani na zebraniach przedstawicieli dziedzin władających. Każdy z tych przedstawicieli ma na zebraniu taką ilość głosów, ile osad tabelowych reprezentuje.

3. Zebrania zwołuje i na nich przewodniczy sołtys wsi lub wójt gminy. Nie bierze on udziału w głosowaniu, jeżeli nie jest przedstawicielem dziedziny władającej. Zebranie może zwołać również komisarz ziemski lub jego zastępca, który wówczas przewodniczy zebraniu.

4. Zebrania są ważne, jeżeli obecni przedstawiają przynajmniej połowę ogólnej ilości zainteresowanych osad tabelowych.

5. Uchwały zapadają zwykłą większością głosów, reprezentowanych na zebraniu. Treść uchwały winna obejmować wyraźny zakres udzielonego pełnomocnictwa.

6. Każdy przedstawiciel osady tabelowej oraz komisarz ziemski lub jego zastępca ma prawo ustnie lub na piśmie zażądać od sołtysa wsi zwołania zebrania, przewidzianego w cz. 2 niniejszego artykułu; żądania przedstawicieli osad tabelowych winny być wykonane w ciągu trzech dni od dnia ich otrzymania, żądanie zaś komisarza ziemskiego lub jego zastępcy — ściśle w oznaczonym przez niego terminie.

Art. 5. 1. Ze strony dziedziny służebnej występuje osobiście lub przez pełnomocnika właściciela lub osoba, która tę dziedzinę posiada w rozumieniu art. 2229 kodeksu cywilnego. W tym przypadku nie mają zastosowania art. 5 i 46 prawa o ustaleniu własności dóbr nieruchomości, o przywilejach i hipotekach z dnia 26 kwietnia 1818 r. (D. P. T. V. str. 295).

2. W imieniu współwłaścicieli lub współposiadaczy dziedziny służebnej występuje wyznaczony przez nich pełnomocnik, w braku zaś tegoż — najstarszy z nich obecny w kraju i znany z pobytu; starszeństwo stwierdza urząd gminny, komisarz ziemski lub jego zastępca.

3. Pełnomocnictwa winny być wydane w formie aktu notarialnego lub aktu prywatnego z podpisami, uwierzytelnionymi przez notariusza, przez urząd gminny lub przez państwową władzę administracyjną.

4. W imieniu więcej niż trzech właścicieli lub posiadaczy nieruchomości ziemskich, rozparcelowanych lub pozostających w podzielnym posiadaniu (np. wsie drobnoszlacheckie), winni występować pełnomocnicy w liczbie nie więcej jak trzech, powołani w drodze uchwały, powziętej przez zwykłą większość obecnych na zebraniu, na które stawiła się przynajmniej połowa właścicieli lub posiadaczy. Posiadanie stwierdza urząd gminny. Zebranie zwołuje się w trybie, przepisany dla zwoływania zebrań przedstawicieli dziedzin władających.

Art. 6. 1. Jako przedstawiciele dziedzin władających i służebnych, stanowiących własność Skarbu Państwa występują władze, pod których zarządem dane dziedziny pozostają.

Dla gruntów będących pod zarządem władz wojskowych właściwe są organa Ministerstwa Reform Rolnych.

2. W zakresie niniejszego rozporządzenia powyższe władze mają prawo zbywania nieruchomości majątku państwowego, jeżeli wartość zbywanego majątku nie przekracza 100.000 złotych.

Art. 7. Osobom, których prawa zostały naruszone przez uchwały, powzięte na zebraniach przedstawicieli dziedzin władających lub służebnej, służy w ciągu 7-iu dni od dnia powzięcia uchwały prawo skargi za pośrednictwem powiatowego urzędu ziemskiego do okręgowej komisji ziemskiej, która rozstrzyga ostatecznie.

Art. 8. 1. Jeżeli strona zainteresowana nie przedstawi dowodu, że osoby, których prawa są ujawnione w dziale III i IV wykazu hipotecznego, godzą się na zamierzone na mocy niniejszego rozporządzenia wydzielenie gruntów, to właściwy okręgowy urząd ziemski winien zawiadomić o tem wydzieleniu powyższe osoby. Zawiadomienie winno być dokonane przez jednokrotne ogłoszenie w Monitorze Polskim, a jeżeli prawnie obrane miejsce zamieszkania jest ujawnione w aktach, na które powołuje się wykaz hipoteczny, — nadto przez doręczenie zawiadomienia. Osobom tym należy na żądanie doręczać odpisy wszelkich orzeczeń, zapadłych w dalszym toku postępowania. Orzeczenia te mogą zapaść dopiero po upływie jednego miesiąca od dnia ogłoszenia zawiadomienia, jeżeli wyżej wymienione osoby wcześniej nie zgłoszą braku zainteresowania lub nie zażądają doręczenia odpisów orzeczeń.

2. Wydzielenie wynagrodzenia za znoszone służebności z nieruchomości, która nie jest niemi obciążona, może nastąpić jedynie za zgodą jej właściciela oraz osób, na których rzecz ujawnione są w wykazie hipotecznym prawa do tej nieruchomości.

Doręczenia.

Art. 9. 1. Wszelkie zawiadomienia, wezwania i doręczenia odpisów orzeczeń skutecznia się przez wręczenie za pośrednictwem urzędu gminnego za potwierdzeniem odbioru:

- a) przedstawicielowi dziedziny władającej, występującemu osobiście (art. 4) — do rąk własnych, do rąk prawnego zastępcy lub domownika;
- b) pełnomocnikom przedstawicieli dziedziny władającej (cz. 1 art. 4) lub służebnej (cz. 4 art. 5) — do rąk jednego z nich; potwierdzenie odbioru przez jednego z pełnomocników uznaje się za wystarczający dowód doręczenia wszystkim pełnomocnikom;
- c) przedstawicielowi dziedziny służebnej (cz. 1 i 2 art. 5) — do rąk własnych lub do rąk pełnomocnika, a w razie nieobecności w majątku właściciela lub wszystkich współwłaścicieli i niewyznaczenia pełnomocnika — do

domownikowi lub osobie, wchodzącej w skład personelu administracji tegoż majątku;

d) osobom, których prawa są ujawnione w dziale III i IV wykazu hipotecznego (art. 8) — do rąk własnych, do rąk prawnego zastępcy lub domowników;

e) członkom komisji oszacowania służebności — do rąk własnych lub domowników.

2. W razie niemożności doręczenia należy wywieść egzemplarz dowodu doręczenia w urządzie gminnym z jednoczesnym zawiadomieniem urzędu wysyłającego o przyczynie niedoręczenia i o dniu wywieszenia.

3. Ten sam tryb będzie stosowany w odniesieniu do osób, nie biorących udziału w postępowaniu, które jednak w związku z tem postępowaniem zgłoszą podania lub skargi — z zastrzeżeniem, że doręczenie uznaje się za dokonane w stosunku do wszystkich podpisanych na danem podaniu lub skardze, o ile zostanie dokonane chociażby jednej z osób podpisanych.

4. Termin zaskarżenia orzeczeń liczy się od dnia, następującego po dniu ich doręczenia lub wywieszenia.

5. Przy powyższem doręczaniu nie ma zastosowania przepis art. 19 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 roku o zakresie działania Ministra Reform Rolnych i organizacji urzędów i komisji ziemskich (Dz. U. R. P. № 90, poz. 706).

Częściowe znoszenie służebności.

Art. 10. Przy znoszeniu służebności nie wszystkich jednocześnie dziedzin władających, posiadających uprawnienia służebnościowe na jednej dziedziny służebnej, lecz niektórych tylko z tych dziedzin, oddanie tytułem wynagrodzenia za zniesienie służebności części dziedziny służebnej ze zwolnieniem tej części od służebności reszty dziedzin władających możliwe jest tylko wówczas, gdy komisarz ziemski w ciągu dwóch tygodni od złożenia umowy o zniesienie służebności lub przed przystąpieniem do opracowania w trybie przymusowym projektu zniesienia służebności nie stwierdzi, że przez takie zmniejszenie dziedziny służebnej uprawnienia służebnościowe reszty dziedzin władających są niedostatecznie zabezpieczone.

Art. 11. 1. Służebności, które w czasie uwłaszczenia obciążały nieruchomość ziemską, jako jedną dziedziny służebną, a następnie po jej podziale na kilka jednostek, wydzielonych hipotecznie, były wykonywane nie na całej dziedziny służebnej, mogą być znoszone na poszczególnych jednostkach hipotecznych oddzielnie tak, jakgdyby stosunek służebnościowy istniał jedynie między temi jednostkami, jako dziedziny służebną, a dziedziny władającymi, które na nich wykonywały swoje uprawnienia. W tym przypadku cała pierwotna nieruchomość ziemską zostaje zwolniona od zniesionych służebności.

2. Zastosowanie postanowienia cz. 1 nie przesądza prawa domagania się przez właściciela jednostki hipotecznej, z której wydzielono wynagrodzenie za służebności, odszkodowania od właścicieli pozostałych jednostek hipotecznych.

3. Przewidziane w cz. 1 postępowanie jest dozwolone tylko wówczas, gdy nie spowoduje uszczerbienia uprawnień służebnościowych lub utrudnienia ich racjonalnego znoszenia w stosunku do wszystkich dziedzin, na rzecz których cała pierwotna nieruchomości była obciążona służebnościami.

Władze orzekające.

Art. 12. 1. Orzekanie w sprawach, normowanych niniejszym rozporządzeniem, należy do okręgowych komisji ziemskich. Okręgowe komisje ziemskie orzekają na posiedzeniach jawnych, jeżeli rozporządzenie niniejsze nie stanowi inaczej.

2. Od nieostatecznych orzeczeń okręgowej komisji ziemskiej strony mogą w ciągu 30 dni odwołać się za pośrednictwem prezesa okręgowego urzędu ziemskiego do Głównej Komisji Ziemskiej.

3. Osoby, zainteresowane w danym postępowaniu, jak również osoby, spokrewnione z nimi do drugiego stopnia włącznie i spowinowacone w pierwszym stopniu, winny być wyłączone od udziału w komisjach ziemskich na wniosek stron, zgłoszony najpóźniej przed rozpoczęciem rozprawy.

Art. 13. Postępowanie w okręgowej komisji ziemskiej powinno być zakończone w ciągu dwóch miesięcy od dnia przekazania sprawy komisji; w takim samym terminie winno być zakończone postępowanie w Głównej Komisji Ziemskiej przy rozważaniu odwołań od orzeczeń okręgowej komisji ziemskiej.

Dział II. Znoszenie służebności w trybie umownym.

Art. 14. Na podstawie umowy mogą być znoszone całkowicie albo częściowo poszczególne uprawnień służebnościowe tylko całej dziedziny władającej: osady tabelowej (indywidualne), grupy takich osad (grupowe), wszystkich osad tabelowych jednej wsi (gromadzkie).

Art. 15. 1. W razie wydzielenia na wspólną własność wynagrodzenia za służebności, przysługujące indywidualnie osadom tabelowym, udział poszczególnej osady w wartości powyższego wynagrodzenia musi być ściśle określony.

2. Wynagrodzenie w gruntach za służebności, przysługujące wspólnie grupie osad lub wszystkim osadom tabelowym jednej wsi, winno być wydzielone na wspólną ich własność.

Art. 16. W razie wydzielenia za znoszone służebności wynagrodzenia w użytkach, znajdujących się w posiadaniu drobnych dzierżawców rolnych, do których mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 31 lipca 1924 r. w przedmiocie ochrony drobnych dzierżawców (Dz. U. R. P. № 75, poz. 741), właściciel dziedziny służebnej obowiązany jest wzamian za dotychczas posiadane działki dać drobnym dzierżawcom odpowiadające pod względem wartości rolniczej użytki na warunkach, przewidzianych w powołanej ustawie z dnia 31 lipca 1924 r. Dzierżawcy ci na skutek zarządzenia powiatowego urzędu ziemskiego muszą się usunąć z dotychczasowych działek i objąć w posiadanie dzierżawne wyznaczone im nowe działki.

Art. 17. Przy umownem znoszeniu służebności artykuł 5 ma zastosowanie z tą zmianą, że posiadanie winno być przynajmniej roczne i że ze strony częściowo rozparcelowanej dziedziny służebnej występują i podpisują umowy przedstawiciele tych gruntów, z których wydziela się wynagrodzenie za służebności.

Art. 18. 1. Jako wynagrodzenie za znoszone służebności mogą być wydzielone obszary leśne lub grunty z pod lasu tylko wówczas, gdy właściwa władza ochrony lasów stwierdzi, że nie posiadają one cech ochronnych. Nie dotyczy to jednak enklaw ochronnych, stanowiących nie więcej jak 20% wydzielonego obszaru leśnego lub gruntów z pod lasu.

2. Na wyrąb drzewostanu i zmianę użytkowania gruntów pozbawionych cech ochronnych winno być dla ważności umowy przed jej zatwierdzeniem uzyskane zezwolenie właściwej władzy ochrony lasów. Zezwolenie to będzie udzielone, gdy grunty te nadają się do użytkowania rolnego.

3. Jeżeli strona zainteresowana zwróci się do właściwej władzy ochrony lasów o wypowiedzenie się co do cech ochronnych projektowanych do wydzielenia obszarów, albo o udzielenie zezwolenia na zmianę ich użytkowania lub wyrąb drzewostanu, a w ciągu 30 dni od otrzymania podania w należytej formie władza nie udzieli odmownej odpowiedzi, co winno być przez tę władzę stwierdzone, to podanie strony należy uważać za przychylnie załatwione.

4. Jeżeli strony nie przedłożą takich zezwoleń razem z umową, to powiatowy urząd ziemski zwróci się do właściwej władzy ochrony lasów, która w ciągu 30 dni od dnia otrzymania odezwy winna zakomunikować powiatowemu urzędowi ziemskiemu swą decyzję. W razie nienadesłania decyzji w powyższym terminie urzędy ziemskie mogą uznać, że odnośne obszary są pozbawione cech ochronnych i że żądane zezwolenie zostało udzielone.

Art. 19. 1. Umowy, dotyczące zniesienia służebności, winny być zawierane w formie aktu notarialnego lub w formie aktu prywatnego, sporządzonego w obecności przynajmniej dwóch świadków, niezainteresowanych w zniesieniu tych służebności, z podpisami, uwierzytelnionymi przez notariusza, przez urząd gminny lub przez państwową władzę administracyjną. Każda ze stron ma prawo przedstawić do powiatowego urzędu ziemskiego umowę, albo jej uwierzytelniony odpis oraz domagać się jej zatwierdzenia i wykonania.

2. Powyższe umowy z chwilą ich zawarcia wiążą strony oraz osoby, które wstąpiły w ich prawa.

3. Umowy, których zatwierdzenia odmówią komisje ziemskie, uważa się za rozwiązane z mocy samego prawa z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia.

Art. 20. 1. Okręgowa komisja ziemska odmówi zatwierdzenia umowy tylko w jednym z następujących przypadków:

a) w razie niezgodności umowy z przepisami niniejszego rozporządzenia oraz w razie naruszenia innych przepisów prawnych;

- b) jeżeli jako wynagrodzenie zostały wyznaczone grunty, których przynależność do dziedziny służebnej jest przedmiotem sporu sądowego;
- c) jeżeli treść umowy jest niejasna, albo granice wynagrodzenia w gruncie nie są wyraźnie zaznaczone, albo ze względu na niewątpliwie nadmierny rozmiar wynagrodzenia gruntowego, wyznaczonego za znoszone służebności z drzewostanem lub bez drzewostanu, nasuwa się uzasadnione podejrzenie, że umowa jest pozorna;
- d) gdyby wykonanie umowy miało uniemożliwić racjonalną naprawę ustroju rolnego dziedzin władających lub służebnej, albo spowodowałoby szachownicę gruntów, nieusprawiedliwioną niemożnością innego załatwienia sprawy, albo gdyby niektóre z wyznaczonych jako wynagrodzenie gruntów były pozbawione niezbędnego dojazdu.

2. Jeżeli okręgowa komisja ziemiska uzna na skutek skargi osób zainteresowanych, że wynagrodzenie za indywidualne służebności zostało wydzielone dla niektórych osad tabelowych nadmiernie, z krzywdą dla pozostałych osad, to może zatwierdzić umowę tak, jak gdyby wynagrodzenie zostało wydzielone na wspólną własność uprawnionych osad tabelowych; wówczas okręgowa komisja ziemiska winna ściśle określić udziały poszczególnych osad tabelowych w wartości wspólnego wynagrodzenia.

3. Zatwierdzając umowę, okręgowa komisja ziemiska wyznaczy zarazem stronie, która się zobowiązała do pokrycia kosztów sporządzenia dokumentów pomiarowych, w braku zaś takiego warunku w umowie—obu stronom ściśle, przynajmniej trzymiesięczny termin do przedłożenia tych dokumentów okręgowemu urzędowi ziemskiemu.

Art. 21. 1. Jeżeli do czasu otrzymania umowy przez okręgową komisję ziemską nie zostaną zgłoszone przez osoby zainteresowane sprzeciwy, to komisja rozważy sprawę na posiedzeniu niejawnym.

2. Jeżeli w terminie, wskazanym w art. 13, okręgowa komisja ziemiska nie wyda orzeczenia, to uznaje się, że umowa została zatwierdzona.

Dział III. Znoszenie służebności w trybie przymusowym.

Art. 22. 1. W razie zaginięcia tabel, fakt istnienia w nich wpisów służebnościowych może być udowodniony poza dokumentami urzędowymi również i na podstawie przeprowadzonego z urzędu badania na mocy decyzji okręgowej komisji ziemskiej.

2. Dla określenia postaci i rozciągłości służebności miarodajne są wpisy tabelowe, a w razie ich zaginięcia — wpisy hipoteczne. W braku wpisów tabelowych i hipotecznych, lub w razie ich niejasności, o ile uprzednio zostało udowodnione istnienie wpisów tabelowych — zgodne ustalenie stron i wyniki urzędowego zbadania stosunków służebnościowych.

3. Postać i rozciągłość służebności mogą być dowiedzione zeznaniami świadków zbadanych w sądzie pod przysięgą, o tyle, o ile zostały stwierdzone innymi dowodami.

Art. 23. 1. Przy stosowaniu trybu przymusowego ulegają zniesieniu jednocześnie wszystkie uprawnienia służebnościowe, obciążające dziedzinę służebną na rzecz osad tabelowych jednej wsi (osady, miasta).

2. Służebności czerpania wody, pojenia bydła, kopania piasku, gliny, wapienia i innych materiałów, oraz służebności przegonu i przejazdu mogą być znoszone przymusowo na mocy niniejszego rozporządzenia tylko wówczas, gdy gospodarcze korzyści, osiągane z tych służebności, przy uwzględnieniu miejscowych warunków mogą być odpowiednio zastąpione.

Art. 24. 1. Wynagrodzenie za przymusowo znoszone służebności pastwiskowe i leśne (opałowe, budulcowe, zbieranie posuszu i ściółki) winno być wyznaczone, o ile niniejsze rozporządzenie nie stanowi inaczej, w przydatnych dla dziedzin władających użytkach rolnych, leśnych, nie mających znaczenia ochronnego, lub w innych (torfowych i t. p.) i przede wszystkim z tych obszarów, na których te służebności mogą być prawnie wykonywane.

2. Lasy, mające znaczenie ochronne, tylko wtedy mogą być włączone do obszaru, wydzielonego jako wynagrodzenie za znoszone służebności, gdy stanowią enklawy, nieprzekraczające 20% obszaru leśnego lub gruntów z pod lasu.

3. Wynagrodzenie za służebności pastwiskowe winno być wydzielone w użytkach rolnych lub w gruntach z pod lasu bez rosnącego na nim drzewostanu, a za służebności leśne wraz z drzewostanem. Jednak za zgodą obu stron wynagrodzenie w gruntach wraz z drzewostanem może być wydzielone i za służebności pastwiskowe, a w gruntach bez drzewostanu — i za służebności leśne.

4. Jako wynagrodzenie za znoszone służebności nie mogą być wydzielone grunty, których przynależność do dziedziny służebnej jest przedmiotem sporu sądowego.

Art. 25. Wynagrodzenie pieniężne może być wyznaczone za znoszone przymusowo służebności tylko w jednym z następujących przypadków:

- a) za zgodą stron;
- b) gdy dziedzina służebna nie posiada użytków, wskazanych w cz. 1 art. 24, lub gdy posiadane użytki są niezbędne dla celów obrony Państwa;
- c) gdy dziedzina służebna posiada wskazane w cz. 1 art. 24 użytki jedynie w takiej odległości od dziedzin władających, że wydzielanie tych użytków nie dawałoby tym dziedzinom możliwości prowadzenia na nich racjonalnej gospodarki;
- d) w przypadkach znoszenia służebności innych, jak pastwiskowe i leśne;
- e) gdy dziedzina służebna należy do drobnych rolników i grunty tej dziedziny oraz dziedzin władających nie leżą w szachownicy;
- f) we wszystkich przypadkach, gdy przez wydzielenie wynagrodzenia w gruncie obszar poszczególnego gospodarstwa dziedziny służebnej uległby zmniejszeniu poniżej 20 ha.

Art. 26. 1. Wynagrodzenie za przymusowo znoszone służebności może być wydzielone i w użyt-

kach (art. 24), znajdujących się w posiadaniu drobnych dzierżawców rolnych, do których mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 31 lipca 1924 r. w przedmiocie ochrony drobnych dzierżawców (Dz. U. R. P. № 75, poz. 741).

2. W razie przewidzianego w cz. 1 wydzielenia wynagrodzenia, drobni dzierżawcy rolni winni być przeniesieni na wydzielone im nowe działki na warunkach, wskazanych w powołanej ustawie z dnia 31 lipca 1924 r. Jeżeli właściciel dziedziny służebnej w wyznaczonym mu przez powiatowy urząd ziemski miesięcznym terminie nie wskaże działek zastępczych dla drobnych dzierżawców, to powiatowy urząd ziemski wyznaczy dla nich z gruntów dziedziny służebnej tegoż właściciela nowe działki, odpowiadające pod względem wartości rolniczej dotychczas dzierżawionym, i zarządzi przeniesienie dzierżawców na te działki. Gdy powiatowy urząd ziemski stwierdzi, iż wydzielenie zastępczych działek z uwagi na miejscowe warunki byłoby niemożliwe lub naruszałoby interesy gospodarcze w sposób oczywisty, to orzeknie, że umowa ulega rozwiązaniu po upływie pół roku od doręczenia dzierżawcom orzeczenia. Właściciel obowiązany będzie w tym przypadku wypłacić dzierżawcom odszkodowanie w wysokości trzykrotnego czynszu rocznego. Powiatowy urząd ziemski nie może wyznaczyć zastępczych działek na obszarach, podlegających wyłączeniu od obowiązku parcelacyjnego na zasadzie art. 4 ustawy z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. z 1926 r. № 1, poz. 1), ani też na gruntach, uprzednio już zwolnionych od tego obowiązku na mocy art. 5 tejże ustawy. Zarządzenia powiatowego urzędu ziemskiego mogą być zaskarżone w trybie art. 24 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o zakresie działania Ministra Reform Rolnych i organizacji urzędów i komisji ziemskich (Dz. U. R. P. № 90, poz. 706).

3. Przewidzianego w cz. 2 odszkodowania można dochodzić tylko w drodze sądowej.

4. Dzierżawcy winni usunąć się z dzierżawionych działek po zebraniu plonów.

5. Nieprzeniesienie dzierżawców i niewypłacenie im odszkodowania nie wstrzymuje wydzielenia z dzierżawionych użytków wynagrodzenia za znoszone służebności.

Art. 27. Wynagrodzenie za znoszone służebności może być wydzielone z całego obszaru dziedziny służebnej, niezależnie od tego, czy służebności były wykonywane na całym jej obszarze, czy też tylko na poszczególnych częściach, wyodrębnionych po powstaniu służebności w oddzielne jednostki hipoteczne. Wydzielenie to jest dozwolone tylko wówczas, gdy jest niezbędne do zachowania racjonalnej struktury gospodarczej zarówno dziedziny władnących, jak i dziedziny służebnej.

Art. 28. 1. Wynagrodzenie za służebności, przysługujące indywidualnie poszczególnym osadom tabelowym, wydziela się oddzielnie dla każdej osady tabelowej w formie możliwie niewymagającej scalenia.

2. Wynagrodzenie to może być również wydzielone na wspólną własność uprawnionych osad tabelowych, o ile okręgowy urząd ziemski uzna, że

jest to konieczne ze względu na miejscowe stosunki agrarne.

3. Wynagrodzenie za służebności, należące do wszystkich (gromadzkie) lub pewnej grupy (grupowe) osad tabelowych jednej wsi, winno być wydzielone na wspólną własność.

Art. 29. Przy znoszeniu służebności łącznie ze scalaniem gruntów dziedziny władnących i służebnej, wynagrodzenie za służebności, przysługujące poszczególnym osadom tabelowym indywidualnie, pewnej ich grupie lub wszystkim osadom tabelowym jednej wsi, może być wyznaczone w idealnej części wartości gruntów całej dziedziny służebnej albo jej części. Wydzielenie wynagrodzenia na gruncie nastąpi łącznie ze scaleniem gruntów.

Art. 30. 1. Postępowanie wdraża powiatowy urząd ziemski, właściwy dla dziedziny władnących:

A. na skutek podania właściciela lub posiadacza w rozumieniu art. 2229 kodeksu cywilnego albo jednego ze współwłaścicieli lub takichże współposiadaczy dziedziny służebnej;

B. na skutek podania pełnomocników przedstawicieli osad tabelowych lub jednego z takich przedstawicieli, upoważnionych do osobistego występowania;

C. z urzędu:

- a) przy przebudowie ustroju rolnego na obszarze dziedziny służebnej lub władnących;
- b) przy przeprowadzaniu meljoracji;
- c) na wniosek właściwej władzy ochrony lasów w związku z zatwierdzeniem lub wykonaniem planu urzędzenia gospodarstwa leśnego;
- d) co do wszystkich służebności, które podlegają zniesieniu na mocy niniejszego rozporządzenia, jeżeli do dnia 1 stycznia 1930 r. nie zostaną zniesione.

2. Jeżeli znoszone są służebności pastwiskowe lub leśne, a nadto inne służebności, obciążające tę samą dziedziny służebną, to powiatowy urząd ziemski może wyodrębnić znoszenie tych innych służebności w oddzielne postępowanie, którego tok nie będzie oddziaływał na postępowanie znoszenia służebności pastwiskowych lub leśnych.

3. Postępowanie przymusowe nie pozbawia stron możliwości zniesienia w jego toku służebności na podstawie umowy i zostaje wstrzymane w razie przedłożenia urzędowi ziemskiemu takiej umowy, a przy jej zatwierdzeniu przez okręgową komisję ziemską ulega umorzeniu.

4. Niewybranie przez strony pełnomocników (art. 4 i 5) nie wstrzymuje postępowania.

Art. 31. W razie zaprojektowania, jako wynagrodzenie za znoszone służebności, obszarów leśnych lub ziemi z pod lasu, powiatowy urząd ziemski zwróci się do właściwej władzy ochrony lasów o ustalenie, czy dane obszary posiadają cechy ochronne, oraz o zezwolenie na wyrąb drzewostanu i zmianę użytkowania. Władza ta w ciągu jednego miesiąca od daty otrzymania odezwy winna zakomunikować powiatowemu urzędowi ziemskiemu swą decyzję. Jeżeli urzędy ziemskie nie otrzymają w powyższym terminie tej decyzji, to mogą uznać, że odnośne ob-

szary są pozbawione cech ochronnych i że żądane zezwolenie zostało udzielone.

Art. 32. 1. Projekt przymusowego zniesienia służebności opracowuje komisja oszacowania służebności w składzie następującym:

- a) w charakterze przewodniczącego — komisarz ziemski, jego zastępca lub osoba, delegowana przez okręgowy urząd ziemski;
- b) po jednym przedstawicielu każdej strony lub jego zastępcy, wyznaczonych przez nią z poza grona osób, zainteresowanych w sprawie (cz. 3 art. 12).

2. Przy opracowywaniu projektu mogą brać udział rzeczoznawcy, powołani przez powiatowy urząd ziemski na wniosek komisji.

Art. 33. Jeżeli strony lub jedna z nich, w ciągu 14-tu dni od daty otrzymania wezwania powiatowego urzędu ziemskiego, nie zgłoszą nazwisk swych przedstawicieli i zastępców ze wskazaniem ich zamieszkania oraz złożeniem oświadczenia, że powierzone mandaty przyjmują, to opracowanie projektu zniesienia służebności należy do komisarza ziemskiego, jego zastępcy lub delegata okręgowego urzędu ziemskiego.

Art. 34. Odwołanie przedstawicieli lub ich zastępców z komisji może nastąpić za zgodą obu stron przy jednoczesnym wskazaniu zastępców i ich zamieszkania oraz złożeniu oświadczenia, że mandat przyjmują.

Art. 35. W przypadku, gdy dwa posiedzenia komisji nie dojdą do skutku z powodu niestawienia członków lub ich zastępców pomimo zawiadomienia o posiedzeniu, komisarz ziemski lub jego zastępca może rozwiązać komisję, o czym winien zawiadomić strony i członków komisji; wówczas projekt opracowuje on sam, jego zastępca lub delegat okręgowego urzędu ziemskiego.

Art. 36. 1. Projekt winien być opracowany zgodnie z przepisami niniejszego rozporządzenia na podstawie szacunku znoszonych służebności po obeznaniu się z wnioskami i życzeniami stron.

2. Projekt winien zawierać:

- a) wyszczególnienie postaci i rozciągłości znoszonych służebności;
- b) oszacowanie służebności i użytków, wydzielonych tytułem wynagrodzenia za służebności, oraz wymienienie zasad szacunku;
- c) wyszczególnienie rodzaju, obszaru i położenia wymienionych w p. b użytków, gdy równocześnie nie jest prowadzone scalanie gruntów (art. 29), lub też wysokości wynagrodzenia w gotówiznie ze szczegółowym umotywowaniem zastosowania takiego wynagrodzenia.

Art. 37. 1. Ocena wartości wszystkich służebności przeprowadza się na podstawie przeciętnych cen rynkowych w danej okolicy z okresu dwuletniego, licząc wstecz od chwili rozpoczęcia opracowania projektu, poczem ustaloną roczną wartość prawnych korzyści służebnościowych kapitalizuje się według stopy 3 i $\frac{1}{8}$ ‰, t. j. mnoży się przez 30.

2. Wartość użytków, przypadających do wydzielenia jako równowartość za znoszone służebności, ustala się podług przeciętnych cen rynkowych z wyżej wymienionego okresu dwuletniego.

Art. 38. W razie zgodnego życzenia przedstawicieli obu stron komisja oszacowania służebności może opracować projekt przymusowego zniesienia służebności nie na podstawie szczegółowego ich szacunku, lecz na podstawie norm, zawartych w instrukcjach wydawanych przez Ministra Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwowych dla poszczególnych części lub dla całych obszarów, na których niniejsze rozporządzenie obowiązuje.

Art. 39. Projekt zniesienia służebności, sporządzony oddzielnie dla każdej wsi (osady, miasta), zostaje przez komisarza ziemskiego lub jego zastępcę okazany przedstawicielom dziedziny służebnej i dziedzin władających na zwołanem w tym celu zebraniu przedstawicieli wszystkich tych dziedzin. Nieobecni na zebraniu, mimo zawiadomienia o jego terminie, będą uważani za przyjmujących projekt. Przedstawicielom służy prawo zgłoszenia sprzeciwu. Uzasadnienie sprzeciwu należy złożyć na piśmie do powiatowego urzędu ziemskiego w ciągu 14-tu dni od daty zebrania. W razie niezłożenia uzasadnienia w powyższym terminie uznaje się, iż sprzeciwy zostały cofnięte. Niestawienie się przedstawicieli na zebranie nie wstrzymuje przesłania projektu do okręgowego urzędu ziemskiego.

Art. 40. Gdy na powołanem w art. 39 zebraniu projekt zniesienia służebności zostanie przyjęty w rozumieniu tego artykułu przez właścicieli dziedziny służebnej i zwykłą większość przedstawicieli dziedzin władających, co komisarz ziemski lub jego zastępca winien ustalić w protokole, który w tym przypadku zastąpi umowę, albo gdy w toku przymusowego postępowania strony zawrą umowę o zniesienie służebności—dalszy bieg postępowania przymusowego ulegnie zawieszeniu do czasu zakończenia sprawy w trybie umownym.

Art. 41. Gdy projekt zniesienia służebności nie zostanie przyjęty w rozumieniu art. 39 przez którąkolwiek ze stron, powiatowy urząd ziemski, po upływie terminu do złożenia uzasadnienia sprzeciwu, przesyła do okręgowego urzędu ziemskiego akta sprawy ze sprzeciwami oraz opinię swoją co do projektu i sprzeciwów, celem zbadania pod względem prawnym i wniesienia na posiedzenie okręgowej komisji ziemskiej, która albo projekt ten zatwierdza, albo wprowadza w nim zmiany, albo go odrzuca.

Art. 42. 1. Wartości wyznaczonego w użytkach wynagrodzenia nie wolno przed oddaniem tego wynagrodzenia w posiadanie dziedzinom władającym zmniejszać bez zezwolenia urzędów ziemskich.

2. Osoby, winne takiego zmniejszenia wartości wynagrodzenia, ulegają karze na podstawie art. 139 kodeksu karnego oraz zobowiązane są do odpowiedniego odszkodowania na rzecz uprawnionych dziedziny władających.

Art. 43. 1. W razie zatwierdzenia projektu, wyznaczającego wynagrodzenie za znoszone służebności w gotowiznie, okręgowa komisja ziemska ustali jednocześnie tryb spłaty tego wynagrodzenia, przy czym może rozłożyć spłatę na raty, płatne najdłużej w ciągu trzech lat przy oprocentowaniu w stosunku 8% rocznie. Orzeczenia w tym przedmiocie mają moc wyroków sądowych i ulegają wykonaniu w trybie, przewidzianym w ustawie postępowania cywilnego (komornicy, wójci). Szczegółowe przepisy w tym przedmiocie wyda Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Reform Rolnych. Postanowienie to dotyczy również orzeczeń, wydanych przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia. Do czasu całkowitej spłaty wynagrodzenia dziedziny władzące mają prawo nadal korzystać z uprawnień służebnościowych.

2. Jeżeli w toku postępowania zostanie ujawnione, że w imieniu osady tabelowej występuje osoba lub przez pełnomocnika osoba, która nie jest bezspornym właścicielem tej osady, to przypadająca na tę osadę część wynagrodzenia w gotowiznie winna być złożona do depozytu sądowego w papierach pupilarnych, opiewających na złote w złocie. Jeżeli w ciągu trzech lat od daty złożenia do depozytu nikt nie wylegitymuje się wobec sądu, że jest bezspornym właścicielem osady lub jego pełnomocnikiem, i nie podniesie depozytu, to sąd wyda depozyt osobie, która występowała w imieniu osady w postępowaniu zniesienia służebności. Osobie tej będą wydawane przez cały czas do chwili podniesienia lub wydania depozytu kupony od zdeponowanych papierów pupilarnych.

Dział IV. Podział wynagrodzenia.

Art. 44. 1. Podział pomiędzy poszczególne osady tabelowe wynagrodzenia, wydzielonego na wspólną własność za indywidualne służebności, winien być dokonany według jego wartości na mocy uchwały zwykłej większości wszystkich zainteresowanych przedstawicieli dziedziny władzących zgodnie z określeniem udziałów osad tabelowych.

2. Na mocy uchwały większości $\frac{2}{3}$ wszystkich przedstawicieli zainteresowanych dziedziny władzących, wynagrodzenie, wydzielone na wspólną własność za służebności grupowe lub gromadzkie, ulega podziałowi według jego wartości pomiędzy wszystkie uprawnione osady tabelowe — przy zastosowaniu jednolitej zasady, przyjętej w uchwale — z zastrzeżeniem, że poszczególnej osadzie tabelowej nie może być wydzielony obszar mniejszej wartości, jak wartość połowy obszaru, który przypadłby na mocy podziału, przeprowadzonego stosownie do przepisu cz. 3 niniejszego artykułu.

3. Na podstawie uchwały zwykłej większości przedstawicieli, wymienionych w cz. 2, podział wspólnego wynagrodzenia pomiędzy wszystkie uprawnione osady tabelowe winien być przeprowadzony w ten sposób, że jedną połowę wartości tego wynagrodzenia dzieli się według ilości powyższych osad, a drugą połowę wartości — w procentowym stosunku obszaru poszczególnej uprawnionej osady tabelowej do ogólnego obszaru wszystkich tych osad.

4. Łącznie z podziałem wspólnego wynagrodzenia stosownie do cz. 1, 2 lub 3 przedstawiciele osad tabelowych mogą uchwalić podział wynagrodzenia na poszczególne gospodarstwa — odpowiednio do obszarów gruntów każdego gospodarstwa w osadzie tabelowej, o ile z tytułów prawnych nie wynika inaczej. Grunty, przypadające dla każdego gospodarstwa, winny być wydzielone w formie możliwie niewymagającej scalenia.

5. Część pastwiska lub wygonu dworskiego, przypadająca dla poszczególnej wsi (osady, miasta), dzieli się na zasadach, wskazanych w częściach 1, 2 lub 3 oraz w cz. 4 niniejszego artykułu.

6. Projekt podziału, sporządzony przez mierniczego, zatwierdza komisarz ziemski. W razie zgłoszenia przez strony sprzeciwu w ciągu 14 dni od dnia doręczenia im orzeczenia o zatwierdzeniu projektu podziału, komisarz ziemski winien przekazać sprawę za pośrednictwem okręgowego urzędu ziemskiego do okręgowej komisji ziemskiej, która rozstrzyga ostatecznie. Wniesienie wpisu dodatkowego do tabeli likwidacyjnej lub nadawczej celem ujawnienia w niej podziału dokonywa się przez dołączenie do oryginału i odpisów tej tabeli odpisów prawomocnego orzeczenia komisarza ziemskiego lub okręgowej komisji ziemskiej. W tym przypadku nie mają zastosowania przepisy art. 86 ustawy o organizacji ziemskiej włościan (Zwód Praw Tom IX kont. 1913 r. osobn. dod. ks. IX).

7. Jeżeli podział wspólnego wynagrodzenia następuje w toku postępowania znoszenia służebności lub podziału gruntów, wspólnie użytkowanych, to projekt podziału okręgowa komisja ziemska może zatwierdzić łącznie z projektem zniesienia służebności lub podziału gruntów, wspólnie użytkowanych.

8. Przy scalaniu gruntów powyższe podziały odbywają się w trybie przepisów ustawy o scalaniu gruntów. Jeżeli rada uczestników scalenia nie ustali zasad podziału, to wspólne wynagrodzenie zostanie podzielone z urzędu według zasad, wskazanych w cz. 3 i 4.

Dział V. Podział gruntów, wspólnie użytkowanych.

Art. 45. 1. Pastwiska, zwane wspólnemi z dworem, oraz wygony dworskie, na których osady tabelowe mają służebności pastwiskowe, ulegają podziałowi pomiędzy strony w trybie umownym lub przymusowym, przewidzianym w niniejszym rozporządzeniu dla znoszenia służebności.

2. Przy przymusowym podziale na rzecz gruntów dworskich należy wydzielać część pastwiska lub wygonu, odpowiadającą $\frac{1}{3}$ wartości całego obszaru tego pastwiska lub wygonu, pozostałe $\frac{2}{3}$ ulegają podziałowi pomiędzy uprawnione wsie (osady, miasta) w stosunku do ilości inwentarza, zapisanego we właściwych tabelach likwidacyjnych lub nadawczych.

3. Jeżeli przypadająca dla osad tabelowych część pastwiska jest zbyt daleko położona od gruntów osad, lub gdy jednocześnie ulegają zniesieniu służebności, ciężące na nieruchomości, w której skład wchodzi ulegające podziałowi pastwisko, albo jeżeli przy przymusowym podziale wymagają tego warunki gospodarcze dziedziny służebnej, lub też na zgodne

żądanie obu stron — wzamian za wyżej wymienioną część pastwiska może być wydzielony inny równej wartości użytek tej dziedziny.

Dział VI. Wykonanie orzeczeń.

Art. 46. Po uprawomocnieniu się orzeczenia, zatwierdzającego umowę lub projekt, okręgowy urząd ziemski dokonywa następujących czynności:

- a) jeżeli wynagrodzenie nie zostało wyznaczone w gotowości lub w idealnej części nieruchomości ziemskiej, zarządza wykonanie umowy lub projektu na gruncie, wprowadzenie uprawionych w posiadanie wydzielonych im gruntów, oraz sporządzenie niezbędnych dokumentów pomiarowych przy przymusowym postępowaniu; przy umownym postępowaniu w razie nieprzedłożenia przez strony w wyznaczonym terminie dokumentów pomiarowych, jak również w razie przedłożenia wadliwie sporządzonych dokumentów — okręgowy urząd ziemski zarządza sporządzenie ich na koszt strony, która się do tego zobowiązała wedle umowy, względnie na koszt obu stron; wszelkich czynności, związanych ze sporządzeniem tych dokumentów pomiarowych, wykonaniem umowy lub projektu na gruncie, przeniesieniem i usunięciem drobnych dzierżawców rolnych oraz wprowadzeniem w posiadanie, urzędy ziemskie dokonywają w trybie administracyjnym bez uzyskania w tym celu zgody stron lub zainteresowanych osób trzecich;
- b) ustala na podstawie zatwierdzonego projektu lub umowy i wykończonych dokumentów pomiarowych treść dodatkowego wpisu do tabeli;
- c) zeznaje w wydziale hipotecznym przez delegata, do tego szczególnie umocowanego, wnioski niezbędne do wykonania orzeczenia we właściwych księgach hipotecznych;
- d) wnosi wpis dodatkowy do przedstawionych przez strony odpisów tabeli likwidacyjnej lub nadawczej przez dołączenie wpisu, ustalonego przez okręgowy urząd ziemski;
- e) przesyła odpis wpisu dodatkowego do Ministerstwa Reform Rolnych w celu dołączenia go do oryginału tabeli.

Przy wniesieniu powyższych wpisów dodatkowych do tabeli nie mają zastosowania przepisy artykułów 215, 216 i 217 ustawy o organizacji włościńskiej (Zwód Praw t. IX kont. 1913 r. osobn. dod. ks. IX).

Art. 47. 1. Grunty, wydzielone na mocy niniejszego rozporządzenia, wolne są z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia, zatwierdzającego umowę lub projekt tego wydzielenia, od wszelkich ciężarów i ograniczeń prawa własności, zapisanych w działach III i IV wykazu hipotecznego nieruchomości, z której zostały wydzielone.

2. Z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia, zatwierdzającego umowę lub projekt, oraz wprowadzenia uprawionych w posiadanie wydzielonego wynagrodzenia, dziedzina służebna zostaje zwolniona od zniesionych obciążeń.

Dział VII. Przepisy końcowe.

Zamiana gruntów.

Art. 48. W toku zniesienia służebności mogą być przez strony oddzielnie zawarte w trybie i ze skutkami niniejszego rozporządzenia lub objęte umową o zniesienie służebności wszelkie umowy o zamianę gruntów dziedziny służebnej i władnącej. Umowy takie, gdy co do projektowanej zamiany nie zostanie zgłoszony sprzeciw, ulegają zatwierdzeniu i wykonaniu w trybie, przewidzianym w niniejszym rozporządzeniu dla znoszenia służebności. W takim razie przepisy art. 12 ustawy o organizacji ziemskiej włościń (Zwód Praw t. IX kont. 1913 r. osobn. dod. ks. IX) nie mają zastosowania.

Służebności, nie wynikające z urzędzenia ziemskiego włościń.

Art. 49. 1. Służebności o takim samym charakterze gospodarczym, jak te, które wynikają z urzędzenia ziemskiego włościń, lecz nieujawnione w tabelach likwidacyjnych i nadawczych, mogą ulec przymusowemu zniesieniu w trybie i na zasadach, przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu dla przymusowego znoszenia służebności, tylko przy przymusowym wykupie na cele reformy rolnej, przy parcelacji dziedziny służebnej, scalaniu gruntów, melioracji oraz w związku z zatwierdzeniem lub wykonaniem planu urzędzenia gospodarstwa leśnego i tylko wówczas, gdy są ujawnione w wykazie hipotecznym danej dziedziny służebnej.

2. Postać i rozciągłość tych służebności określa się jedynie na podstawie wpisu hipotecznego.

Służebności bezprzedmiotowe.

Art. 50. Jeżeli służebności stały się bezprzedmiotowe albo w wyniku przebudowy ustroju rolnego na obszarze dziedziny zarówno służebnej, jak i władnącej, albo na zasadzie odnośnych przepisów prawnych, a zwłaszcza z powodu połączenia w jednej osobie prawa własności do jednej lub kilku osad tabelowych i całej tej części dziedziny służebnej, na której służebności mogą być prawnie wykonywane przez te osady, to okręgowa komisja ziemska stwierdzi na wniosek powiatowego urzędu ziemskiego wygaśnięcie takich służebności.

Odtwarzanie umów.

Art. 51. Umowy ustne, zawarte przed dniem 28 maja 1920 r., oraz zaginione także umowy na piśmie, których odpisy uwierzytelnione, zaświadczone lub uznane protokólnie przez obie strony za ważne, nie zachowały się, mogą być odtworzone na żądanie jednej ze stron lub z urzędu — w drodze protokólnego dochodzenia komisarza ziemskiego lub jego zastępcy, jeżeli w wyniku tych umów zaniechano wykonywania uprawnień służebnościowych i wynagrodzenie, wydzielone za te uprawnienia w naturze, zostało objęte w posiadanie przez przedstawicieli osad tabelowych.

Postępowanie uproszczone.

Art. 52. 1. W przypadkach, gdy zniesienie służebności lub podział gruntów wspólnie użytkowa-

nych jest szczególnie trudny ze względu na dużą ilość uprawnionych, lub gdy zachodzi potrzeba bardzo szybkiego postępowania w związku z prowadzoną na tymże terenie inną akcją naprawy ustroju rolnego (scalanie, parcelacja i t. p.), do spraw, unormowanych niniejszym rozporządzeniem, może być zastosowane postępowanie uproszczone.

2. Uproszczenia te mogą dotyczyć ustalenia zasad oszacowania korzyści służebnościowych na podstawie norm, ostatnio stosowanych przy umownym znoszeniu odpowiednich rodzajów służebności, i wskazania sposobu przeprowadzenia tego oszacowania, a także przedłożenia dokumentów, sporządzenia pomiarów, wymaganych przy normalnem postępowaniu, oraz zastąpienia zawiadomień i doręczeń osobistych przez odpowiednie ogłoszenia.

3. W tym przypadku czynności, zastrzeżone w niniejszym rozporządzeniu komisarzom ziemskim, ich zastępcom i delegatom okręgowych urzędów ziemskich oraz powiatowym urzędów ziemskim i komisjom oszacowania służebności, wykonywać będzie wyznaczony przez Ministra Reform Rolnych komisarz służebnościowy przy pomocy przydzielonych do niego, a niezależnych od właściwych terytorjalnie powiatowych urzędów ziemskich i okręgowych urzędów ziemskich komisarzy i podkomisarzy ziemskich; czynności, zastrzeżone okręgowym urzędem ziemskim w art. art. 8, 28, 41, 51 i 54, wykonywać będzie tenże komisarz służebnościowy; pozostałe czynności okręgowego urzędu ziemskiego oraz czynności okręgowej komisji ziemskiej wykonywać będzie specjalny delegat Ministra Reform Rolnych. Od zarządzeń i orzeczeń komisarza służebnościowego oraz przydzielonych do niego komisarzy i podkomisarzy ziemskich służy odwołanie do delegata Ministra Reform Rolnych; od nieostatecznych orzeczeń delegata, powziętych w zastępstwie okręgowej komisji ziemskiej, służy prawo odwołania do Głównej Komisji Ziemskiej.

4. Obszar, na którym będzie stosowane postępowanie uproszczone, oraz rozmiary stosowanych uproszczeń będą określane w każdym przypadku przez Ministra Reform Rolnych w drodze rozporządzeń, ogłaszanych w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Koszty.

Art. 53. 1. Tytułem zwrotu kosztów wykonania projektów oraz wszelkich kosztów postępowania przymusowego urzędy ziemskie pobierać będą opłaty, wymierzane przez okręgowy urząd ziemski. Wysokość tych opłat, sposób pobierania, warunki zakretywania w przypadkach wyjątkowych, jako też warunki zaliczkowego pokrycia przez urzędy ziemskie kosztów sporządzenia dokumentów pomiarowych przy postępowaniu umownem i wysokość opłat za sporządzenie tych dokumentów przez urzędy ziemskie na koszt stron — określi rozporządzenie Ministra Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Skarbu. Opłaty mogą być zakretywane i zaliczkowo pokryte przez urzędy ziemskie na czas nie dłuższy, jak 5 lat.

2. Wymienione opłaty ponoszą: przy postępowaniu umownem strona, którą ten warunek obowiązuje wedle umowy, w braku tego warunku oraz przy

postępowaniu przymusowem — obie strony po połowie.

3. Przy pracach, podejmowanych na miejscu w związku z postępowaniem, strony obowiązane są na każde żądanie urzędów ziemskich do świadczeń w naturze, które zostaną ustalone w rozporządzeniu Ministra Reform Rolnych.

4. Od osób, uchylających się od rzeczonych świadczeń, koszty tych świadczeń, pokryte przez urzędy ziemskie, będą ściągane w trybie administracyjnym, jako bezsporne należności skarbowe. Nie dotyczy to zastępców prawnych, występujących jako strony w imieniu władz państwowych.

Przepisy przejściowe.

Art. 54. Postanowienia niniejszego rozporządzenia winny być stosowane również w dalszym biegu postępowania w sprawach, wszczętych przed wejściem w życie tego rozporządzenia, jeżeli do tego czasu opracowane przez komisje szacunkowo-rozjemcze projekty przymusowe nie były okazane stronom w trybie przepisu § 62 rozporządzenia Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego z dnia 14 grudnia 1922 r. (Dz. U. R. P. z 1923 r. № 8, poz. 49); jednakże wszelkie czynności, prawnie dokonane i zgodne z niniejszymi przepisami, oraz wszelkie umowy zachowują moc obowiązującą w dalszym postępowaniu. Zatwierdzenie umów, wymienionych w art. 51, oraz wszelkich zawartych przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia umów, w których wyniku przedstawiciele dziedzin władających zaniechali wykonywania uprawnień służebnościowych i objęli w posiadanie wynagrodzenie za te uprawnienia, jak również wnoszenie w związku z zatwierdzeniem tych umów dodatkowych wpisów do tabel — winno nastąpić w trybie niniejszego rozporządzenia. Okręgowy urząd ziemski może w tych przypadkach zwolnić strony od przedłożenia odnośnych dowodów pomiarowych, jeżeli uzna za możliwe ustalenie treści dodatkowych wpisów i wniesienie ich do tabel na podstawie zatwierdzonej umowy i opisu granic, sporządzonego przez komisarza ziemskiego.

Moc obowiązująca rozporządzenia.

Art. 55. Rozporządzenie niniejsze obowiązuje na obszarach województwa kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego i warszawskiego oraz powiatów: ostrołęckiego, ostrowskiego, wysoko-mazowieckiego, łomżyńskiego, kolneńskiego, szczuczyńskiego, suwalskiego i augustowskiego województwa białostockiego.

Art. 56. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie czternastego dnia po jego ogłoszeniu; równocześnie tracą moc wszelkie przepisy prawne dotychczas obowiązujące w sprawach niernormowanych, w szczególności przepisy ustawy z dnia 7 maja 1920 roku o likwidacji serwitutów na terenie b. Królestwa Kongresowego (Dz. U. R. P. № 42, poz. 249) i ustawy z dnia 7 kwietnia 1922 roku (Dz. U. R. P. № 30, poz. 239 i № 35, poz. 304) w przedmiocie uzupełnienia i zmian w powyższej ustawie.

Postanowienia rozporządzenia niniejszego nie uchylają w niczem przepisom prawnym, które prze-

widują właściwość sądów w sporach o ustalenie samego istnienia uprawnień służebnościowych.

Art. 57. Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierza się Ministrowi Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów

i Minister Spraw Wojskowych: *J. Piłsudski*

Minister: *K. Bartel*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Sławoj Składkowski*

Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski*

Minister Skarbu: *G. Czechowicz*

Minister Sprawiedliwości: *A. Meysztowicz*

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:
Dr. Dobrucki

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych:
K. Niezabytowski

Minister Przemysłu i Handlu: *E. Kwiatkowski*

Minister Komunikacji: *Romocki*

Minister Robót Publicznych: *Moraczewski*

Minister Pracy i Opieki Społecznej: *Dr. Jurkiewicz*

Minister Reform Rolnych: *Witold Staniewicz*

Minister Poczty i Telegrafów: *Bogusław Miedziński*

75.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 1 lutego 1927 r.

o zniesieniu służebności w województwie wołyńskim, poleskim, nowogródzkim, wileńskim i we wschodniej części województwa białostockiego.

Na zasadzie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. № 78, poz. 443) postanawiam co następuje:

Art. 1. 1. Na mocy niniejszego rozporządzenia ulegają zniesieniu na podstawie umowy albo w trybie przymusowym służebności, które wynikają z urzędzenia ziemskiego włościan i rolników, zrównanych z włościanami.

2. Na zasadzie niniejszego rozporządzenia dokonywa się również podziału wynagrodzenia za znoszone służebności, podziału pastwisk, zwanych wspólnymi wygonami, leśnych sianokosów i pastwisk we wspólnym użytkowaniu, oraz zamiany gruntów w związku ze znoszeniem służebności.

Dział I. Postanowienia ogólne.

Dowody.

Art. 2. Dowodem istnienia, postaci i rozciągłości służebności, wymienionych w cz. 1 art. 1, jest ujawnienie ich w aktach, dotyczących uwłaszczenia, lub w innych dokumentach urzędowych.

Strony.

Art. 3. 1. Przedstawicielami dziedzin władających są przedstawiciele samodzielnych gospodarstw, uprawnionych do korzystania ze służebności, niezależnie od tego, czy służebności zostały nadane indywidualnie poszczególnym gospodarstwom, grupom gospodarstw, czy też łącznie wszystkim gospodarstwom wsi (miasteczka, miasta).

2. Za samodzielne uznawać należy gospodarstwa, niezależnie i na własny rachunek prowadzone, posiadające wydzielone z pierwotnych nadziałów grunty o określonych granicach, stanowiące odrębne warsztaty rolne i opłacające samodzielnie podatki gruntowe.

3. Za przedstawiciela samodzielnego gospodarstwa uznaje się właściciela lub jego zastępcę prawnego, powołanego w trybie przez prawo przewidzianym (kuratora, opiekuna, pełnomocnika); w przypadku nieobecności właściciela, jak również w braku zastępcy prawnego, oraz w razie wątpliwości, kto jest właścicielem — każdego, w czyjerm posiadaniu znajduje się gospodarstwo.

4. Jeżeli gospodarstwo jest we wspólnym posiadaniu kilku osób, przedstawicielem tego gospodarstwa jest jeden ze współwłaścicieli lub współposiadaczy, obrany przez pozostałych, a jeżeli zgoda co do wyboru nie nastąpi, to najstarszy z nich wiekiem. Wybór lub starszeństwo stwierdza urząd gminny, komisarz ziemski lub jego zastępca.

5. Przedstawicielem własności gminnej lub gromadzkiej (osady szkolne i inne) jest z urzędu wójt gminy lub właściwy sołtys.

6. Wymienieni w artykule niniejszym przedstawiciele przy czynnościach, wpływających z niniejszego rozporządzenia, działają bez potrzeby uzyskiwania specjalnych do tego upoważnień.

Art. 4. 1. Przedstawiciele dziedzin władających występują w postępowaniu, przewidzianem w niniejszym rozporządzeniu, osobiście tylko wówczas, gdy jest ich nie więcej, jak trzech; w przeciwnym razie działają przez pełnomocników, wybranych w liczbie najwyżej trzech.

2. Pełnomocnicy są wybierani na zebraniach przedstawicieli dziedzin władających. Każdy z tych przedstawicieli ma na zebraniu taką ilość głosów, ile gospodarstw reprezentuje.

3. Zebrania zwołuje i na nich przewodniczy sołtys wsi lub wójt gminy. Nie bierze on udziału w głosowaniu, jeżeli nie jest przedstawicielem dziedziny władającej. Zebranie może zwołać również komisarz ziemski lub jego zastępca, który wówczas przewodniczy zebraniu.

4. Zebrania są ważne, jeżeli obecni przedstawiają przynajmniej połowę ogólnej ilości zainteresowanych gospodarstw.

5. Uchwały zapadają zwykłą większością głosów reprezentowanych na zebraniu. Treść uchwały